

Vliv národnosti a náboženského vyznání na plodnost žen

Mezi vlivy, které diferencují plodnost žen, patří vliv národnosti. Je známo, že vysokou plodností se v podmínkách ČR od obvyklého standardu odchylojí romské ženy. Zatím se výrazněji neprojeví, budou-li se od natalitního chování většinové populace odchylovat ženy – imigrantky z jiných kulturních prostředí, zejména Vietnamky, Číňanky, ale i Afričanky. Národnostní struktura obyvatelstva České republiky je však zatím jednoduchá, obyvatelé české (a moravské) národnosti naprosto převažují. Proto případné odchylky natalitního chování ženy jiných národností (s výjimkou Romek) zatím neovlivňují celkovou hladinu plodnosti žen v České republice. Ženy-cizinky (Vietnamky, Číňanky) se zpravidla od většinové populace odlišují i svou věkovou strukturou, svou reprodukční aktivitu ještě neukončily. Podle zkušeností z jiných zemí se však ženy-imigrantky rychle přizpůsobují populačnímu klimatu v zemích imigrace.

Informační nosnost údajů v následující tabulce je ovlivněna nepatrným počtem žen některých národností. Týká se to především romské národnosti, k níž se při sčítání lidu 2001 přihlásilo pouze 1 704 vdaných žen. Je pravděpodobné, že mnohé romské ženy při sčítání deklarovaly slovenskou nebo maďarskou národnost a přispěly tak ke zjištěné nadprůměrné plodnosti žen těchto národností. Přesto je specifika natalitního chování Romek i z výsledků sčítání zřejmá. Více než pětinu romských žen představují matky pěti a více dětí; tím se Romky naprosto odlišují od žen kterékoli jiné národnosti. U nejstarších věkových skupin Romek byla vysoká plodnost ještě typičtější, na každou romskou ženu ve věku 55 let a vyšším připadají více než čtyři narozené děti. I v mladších věkových skupinách je realizovaná plodnost Romek podstatně vyšší než u jiných žen.

Četnost vdaných žen většiny ostatních národností je tak malá, že by nebylo vhodné ze zjištěných dat vyvozovat závažnější závěry. U vdaných žen ruské, ukrajinské a částečně i vietnamské národnosti je nápadně nízká realizovaná plodnost způsobena i tím, že většinou jde o velmi mladé ženy, pobývající v ČR dočasně.

Tab. 45 Vdané ženy podle počtu všech narozených dětí a podle národnosti – sčítání lidu 2001

Národnost	Podíl žen (%)	Struktura žen podle počtu dětí narozených 1 ženě (%)							Počet narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5+	úhrnem	
Česká	91,5	5,0	20,7	54,6	15,6	3,0	1,1	100,0	1 949
Moravská	3,7	4,6	16,5	52,9	20,3	4,3	1,5	100,0	2 083
Slezská	0,1	4,6	17,0	53,9	18,7	4,1	1,8	100,0	2 067
Slovenská	2,3	5,0	16,3	46,0	21,2	6,6	4,8	100,0	2 270
Polská	0,7	5,2	17,9	51,3	19,4	4,6	1,7	100,0	2 059
Německá	0,4	4,8	20,6	50,4	17,8	4,3	2,1	100,0	2 037
Romská	0,1	3,0	11,6	25,5	22,9	14,8	22,2	100,0	3 297
Maďarská	0,2	5,5	16,8	43,6	20,6	8,2	5,2	100,0	2 298
Ukrajinská	0,3	12,4	39,0	37,7	8,3	1,9	0,7	100,0	1 507
Ruská	0,2	10,3	39,9	42,1	6,6	0,7	0,4	100,0	1 493
Rusínská	0,0	4,5	24,4	52,9	13,1	3,2	1,8	100,0	1 914
Vietnamská	0,2	5,5	39,8	45,4	7,2	1,4	0,6	100,0	1 615
Ostatní	0,4	9,7	25,2	45,3	14,2	3,6	1,9	100,0	1 838
Celkem	100,0	5,0	20,5	54,2	15,9	3,2	1,2	100,0	1 961

Sčítání 2001 sledovalo data o plodnosti žen i v kombinaci s jejich náboženským vyznáním. Více než polovina žen (2 384 tisíc, tj. 53,7%) se však deklarovala jako osoby bez náboženského vyznání, u 353 tisíc žen (7,9%) zůstalo náboženství nezjištěno. U žen, které se k některému náboženskému vyznání přihlásily, většina (1 421 tisíc tj. 83,4%) uvedlo náboženství římskokatolické, s odstupem

následovala příslušnost k českobratrskému evangelickému vyznání (64 tisíc) a k československé církvi husitské (60 tisíc). Zastoupení ostatních církví a náboženských společností – nejvíce Svědkové Jehovovi (21,5 tisíc) - bylo početně nevýznamné. Nejvyšší relativní počet narozených dětí byl zjištěn u žen hlásících se k řeckokatolickému vyznání (1 954 tisíc dětí na 1 000 žen); šlo však jen o malý soubor – 4 001 žen. Plodnost žen hlásících se k římskokatolickému vyznání byla jen nepatrně nižší (1 951 dětí), u žen bez vyznání připadlo na 1 000 žen jen 1 510 dětí.

Ženy hlásící se k některému náboženskému vyznání mají zpravidla ve všech věkových skupinách počet dětí vyšší, než ženy bez vyznání. Výjimkou jsou jen příslušníci Federace židovských obcí (pouze 666 osob) a zcela okrajová seskupení – unitáři (144 osob), scientologové (37) a moonisté (19 osob). Vyšší plodnost v každém věku je nejvíce patrná u žen, hlásících se k římskokatolickému vyznání.

Tab. 46 Počet narozených dětí na 1 000 žen podle věku a náboženského vyznání – sčítání lidu 2001

Věková skupina	Podíl věřících (%)	Počet narozených dětí na 1 000 žen			
		úhrnem	věřící	z toho římské katolíčky	nevěřící
15-19	21,2	20	23	23	19
20-24	21,3	299	313	318	296
25-29	21,8	1 046	1 095	1 123	1 036
30-34	21,8	1 674	1 758	1 787	1 652
35-39	23,5	1 932	2 037	2 055	1 899
40-49	28,2	2 067	2 163	2 180	2 027
50-59	45,2	2 079	2 137	2 149	2 027
60-69	66,0	2 108	2 142	2 158	2 034
70+	68,9	2 192	2 212	2 235	2 143
Celkem	38,4	1 684	1 930	1 951	1 510

Pojmy „věřící“ a „nevěřící“ jsou v tabulce použity pro stručnost, osoby, hlásící se k některému náboženskému vyznání nemusí být „věřící“ a naopak.

Náboženské postoje se v natalitním chování nesporně odrážejí, rozdíly v plodnosti však mohou být způsobeny i jinými vlivy, např. rodinným stavem (podíl vdaných katolíček je vyšší než podíl vdaných žen bez vyznání) nebo regionem bydliště. Mezi ženami, které se přihlásily ke katolickému vyznání, jsou jak aktivní praktikující katolíčky, tak nábožensky v podstatě indiferentní ženy, které na sčítacím archu vyznačily katolické náboženství jen proto, že kdysi byly katolickým knězem pokřtěny. Pokud by šlo skutečně o aktivní věřící katolíčky, pak při jimi důsledném uplatňování zásad prosazovaných např. římskokatolickou církví (odmítání interrupcí a většiny metod antikoncepce) by rozdíl mezi jejich plodností a plodností žen bez vyznání musel být ještě daleko větší.